

Yıl biterken ülkelerin birinde

Yalanın binbir türünün sürekli tedavülde tutulduğu bir ülkede yaşıyoruz. O kadar ki, "yalandan kim ölmüş?" fırsatçı özdeyişi bile bu ülkenin necip halkının tarihsel pratiğinden damıtılarak türemiştir.

Bu bakımdan bir yıldan diğerine fark olmamalı belki; ama sanki bu iktidar döneminde yalanların kuyrukları yıldan yıla uzuyor gibi. 2018 Haziranından itibaren Türk usulü başkanlık rejimiyle birlikte aşırı kaslı bir monolitik düzenin yapılandırılması sonrasında rejimin iç-ayar mekanizmaları da tümünden çökünce, yani majestelerinin ağzından çıkan kanun olmaya ve hiç sorgulanmamaya, bilhassa İslamcı rejimin oy tabanı da gerilemeye başlayınca, yalan üretim merkezlerine olan gereksinim artmış görünüyor belli ki. Zaten bugünler öngörülerek hazırlıklar 2018 öncesinden yapılmış, sermaye medyası büyük bölümüyle satın alınmıştı.

YEREL SEÇİMLER VE 'KANAL İSTANBUL'

2019'a Türkiye açısından damga vuran olay Yerel Yönetim Seçimleri olmuştu. Birincisi Mart'ta Türkiye çapındaydı; ikincisi, Türkiye'nin mikro-kozmosu olan İstanbul çapında. İktidar partisi her ikisinin de kaybedeniydi. İş burada bırakması mümkün değildi. Yerel yönetimlerin yetkilerinin kısıtlanması; imar haklarının ve şehir planlamalarının (akıllı kent girişimi vs.) merkeze kaydırılması; meclis çoğunluğu iktidar partilerindeyse bunun üzerinden kararlara ve bürokrat atamalarına parti-devletinden müdahaleler yapılması; büyük çaplı yerel yatırımların ve bunlar için bulunan dış kredilerin merkezi onay süreçlerini tıkayarak "iş yaptırmama"; kozunun kullanılması; İstanbul kanalı gibi akla ziyan bir projeye haklı itirazlar yöneltlen ilin belediye başkanına "işine bak, otur oturduğun yerde" gibi lâtif hitaplarla aba altından sopa gösterilmesi; kimi belediye başkanlarının henüz yıl bitmeden sorgusuz/yargısız görevden alınmaları ve yerlerine yasa gereği belediye meclisleri içinden geçici başkan vekili seçilmesi hükmüne uyulmayarak dizginlerin doğrudan Saray'a bağlanması gibi müdahaleler günlük uygulamalara dönüşmüştü.

"İstanbul Kanalı" üzerinden kendi seçmenlerini Büyükşehir Belediye başkanına karşı harekete geçirmeye çalışan Saray baş erkânının "zaten İstanbul seçimlerini biz kazanmıştık, kanıtı da belediye meclis çoğunluğunun bizde olmasıdır"; mealindeki, ettiği yemine çok yakışır tarafsızlıktaki tespitinin hangi türe girdiğinin; bu arada bu "milli

projenin" hangi Atlantik-ötesi fikri temellere dayandığının değerlendirmesini -değerli dostumuz Tarık Şengül Hoca'nın 28 Aralık 2019 tarihli Birgün'deki analizini de ihmal etmeden-okuyucuya bırakalım. Ama şu "Meclis çoğunluğu" meselesi üzerine 30 Haziran 2019 tarihli Birgün Pazar yazımızdan küçük bir anımsatma yaparak:

"2972 sayılı Mahalli İdareler Hakkında Kanunun 5. Maddesinde belediye meclislerinin üye sayısı beldenin nüfus büyüklüğüne göre (orantılı olmasına bakılmaksızın) düzenlenmektedir. Buna göre örneğin nüfusu 10 bine kadar olan beldelerde meclis üye sayısı dokuz iken, 500 bin ile 1 milyon arasındakilerde 45 ve nihayet 1 milyonu aşanlarda 55'tir. Sadece 10 bin ile 1 milyon eşikleri karşılaştırılırsa nüfus büyüklükleri arasında 100 kat fark varken, 9 üyeli ile 55 üyeli belediye meclisleri arasında yaklaşık 6 kat fark vardır.

Asıl sorun, bu dağılım esas alınarak "büyükşehir belediye meclisine katılacak üye sayısı" saptanmak istendiğinde ortaya çıkmaktadır. Aynı kanunun 6. maddesi, "Büyük şehir belediye meclisleri belediye hudutları içinde kalan ilçe seçim çevreleri için tespit edilen belediye meclisleri üye sayısının her ilçe için beşte biri alınmak suretiyle bulunacak toplam sayı kadar üyeden teşekkül eder" düzenlemesini getirmektedir. Bu durum düşük nüfuslu ilçelerin büyükşehir meclislerinde aşırı temsiline yol açmaktadır. Örneğin 10 bin nüfuslu bir belde büyükşehir meclisinde 2 üyeye temsil edilirken, 1 milyonu aşkın beldenin temsil sayısı sadece 11'dir. Birincisinde her beş bin nüfusa, ikincisinde her 100 bini aşkın nüfusa bir büyükşehir meclis üyesi düşmektedir. Üstelik, her beldenin belediye başkanı da doğrudan büyükşehir belediye meclisi üyesi olduğundan temsilde adalet daha da bozulmaktadır. Daha kırsal ve daha muhafazakâr nüfusa sahip çevre ilçelerin büyükşehir meclisinde çoğunluğu sağlamaları kolaylaşmaktadır.

Demek ki neymiş? Belediye başkanlığını kaybettiğiniz ve aslında Meclis üyeleri oylamasında da toplamda geriye düştüğünüz bir kentte/ilde, kötü düzenlenmiş bir temsil düzeneğiyle büyükşehir meclis çoğunluğuna el koyabilirmişsiniz. Bu düzenlemeyi en çok istismar eden de AKP zihniyetidir. RTE yüzde 24 oyla İstanbul BBB seçildiğinde kendisine yapılmayanı, şimdi yüzde 54'le gelen bir BBB'na uygulamakta etik bir sorun görmemektedir!

'MİLLİ VE YERLİ' OTO

Kuyrukluların ortada cirit attığı bir başka olay, bugünlerde hareketlenen şu "ikinci çılgın proje" kıvamındaki "milli ve yerli" oto hikâyesi olmalı. Büyük şovla sunuşu yapılan İtalyan tasarımı modellerin 2017 yılında Çin'de bir fuarda tanıtımı yapılan modellerle aynı olduğu gibi iddiaları, bu iktidarın başarılarını çekemeyen kem gözlerden kaynaklandığına

atfedelim. Bizim derdimiz daha temel konularda olsun:

(i) Dünya pazarında varlığını koruyabilmek için Fiat-Chrysler ortaklığı ile Peugeot-Citroen ortaklığının bile yüzde ellişer payla birleşmek zorunda kaldığı, rekabetçi üretim düzeyinin yıllık minimum 5-10 milyon araç aralığına taşındığı bir dünyada, beş yıl sonraki maksimum kapasitesi 175 bin olarak ilan edilen ve bu kapasiteye ulaşması dahi asla mümkün olmayan bir girişimin ayakta durabilmesi olasılığı sıfırdır. Bunun artık tâli sayılabilecek bir nedeni de, modellerin D segmentinde yer alacak gözükmektedir. Buradaki rekabet hem daha yüksek teknoloji temellidir, hem de pazar payı çok daha küçüktür. Türkiye'de halkın alım gücüne hitap edebilecek bir model B segmentinde ama daha düşük fiyat aralığında kalmayı gerektirirdi. Ama bunun tarihi fırsatları çok önceden kaçırılmıştır. Devrim değilse bile Anadolu bunun denendiği bir örnekti.

(ii) Bu koşullarda "yerli markalı" araba üretme ısrarı, ülkeye Jet Fadıl'ın "İmza" modeli sahtekârlığından çok daha pahalıya patlayacaktır. Jetpa sadece kandırdığı "pay ortaklarına" zarar vermişti; ama şimdi biz kanmayanlar ve karşı çıkanlar dahi bu girdabın içine çekilmek ve faturayı ödemek zorunda kalacağız. Havada uçuşan 22 milyar TL'lik maliyet gibi rakamlar var. Bu rakama devletin bol kepçe teşvikleri dâhil mi hariç mi bilmiyoruz. Bildiğimiz, fırsatçı sermayedar kesimimizden Kanal İstanbul'un üçte birine denk gelen böyle bir kaynak çıkmayacağı ve sonucu hüsrana olacak bir proje kumarının sadece devlet kaynakları üzerinden oynayacağıdır.

Özetle, majestelerinin siyasi ihtirasları ve seçmen tavlama yöntemleri uğruna boş bir prestij projesine kamu kaynakları bir mirasyedi mantığıyla hovardaca tahsis edilecek, bundan en fazla nemalananlar da bu geçici heveste Türkiye'ye dışardan parça tedarik edenler olacaktır.

2020'YE SAVAŞ TEZKERESİYLE GİRMEK

2019 yılı Kurtuluş Savaşı'nın başlangıcının 100. yıldönümüydü. 2020 yılı ise hem Sèvres'in imzalanışının hem de bu emperyalist paylaşım belgesini tarihin çöplüğüne atacak TBMM'nin kuruluşunun 100. yıldönümü olacaktır. Böyle bir yıldönümüne Tayyibistan Cumhuriyeti olarak girmek ne kadar hazinse, Libya iç savaşına İhvanı iktidar kanadı lehine TSK'nın doğrudan müdahalesini düzenleyecek bir savaş tezkeresinin yılın ikinci günü Gazi Meclis'e sunulacak olması da o kadar hazindir.

Üstelik bu tezkere, "BM'nin tanıdığı bir hükümet söz konusuysa, davet edildiğimiz yere gideriz, edilmezsek gitmeyiz", çıkışının kofluğu ve çelişkisi altında görüşülecektir. Suriye topraklarına BM'nin tanıdığı Esad iktidarının daveti olmadan üç kez girip kalıcı olan; Libya'da toprakların üçte ikisini elinde tutan ve daha fazla dış desteğe sahip olana iktidar kanadına "asi/darbeci" derken, Suriye'deki cihatçı çeteleri sözde siyasi muhatap sayan bir zihniyet, halkı aldatmanın suç sayılmadığı ve siyasi bedelinin olmadığı bir ülkede yaşayabilirdi ancak.

Ama bütün bunlar artık görünür olmaya başladığı için iktidarın zemini sürekli aşınmaktadır. Zararın neresinden dönülse kârdır deniliyorsa, bu bile baş zararlarının siyasi ömrünü bitirmeden olmaz derim.

2020 DİLEKLERİ

Bu yazı soL Portal'a bu yıl yazdığım 52. yazı. Oysa bir hafta yazmamıştım! Takvim bunun basit nedenini söylüyor: 2019 Salı ile başlayıp Salı ile bitiyor... Ve bendeniz yıl sonlarını yazı masamda tamamliyorum!

2020'nin 2019'dan daha iç açıcı şeyler vaat etmediği görülüyor. Ama iyi dilekleri eksik etmemek gerek. Önce kişisel düzlemde olanlar: Herkes, bilhassa İslamcı faşist rejime direnenler sağlıkta olsunlar; bu iktidarla daha işimiz var. Ama bu yetmez, baskılara/sömürüye boyun eğmeyenler daha örgütlü de olmalılar. soL Haber Portalı okurlarının yeni yıllarını bu dileklerle kutluyorum.

haber.sol.org.tr/yazarlar/oguz-oyan/yil-biterken-ulkelerin-birinde-277348